

بررسی رابطه میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی با ارتقا در سرمایه فرهنگی (مورد مطالعه: دانش‌آموزان پسر در دوره دوم متوسطه ناحیه ۳ اصفهان)

مهرداد صادقی ده‌چشمه

استادیار، دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران (مسئول مکاتبات).

ag7220500@gmail.com

عباس قائد امینی‌هارونی

دانشجوی دکتری مدیریت فرهنگی، دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران.

چکیده

هدف پژوهش: پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی در دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه ناحیه ۳ اصفهان انجام شد.

روش پژوهش: پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی با رویکرد معادلات ساختاری بود. جامعه آماری موردنظر در این پژوهش، کلیه دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه ناحیه ۳ شهر اصفهان به تعداد ۸۸۸ نفر که از بین آنها تعداد ۲۷۶ نفر به عنوان حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران تعیین و به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده شامل پرسشنامه مشارکت فرهنگی و پرسشنامه سرمایه فرهنگی بود. روایی سازه و پایایی آنها با آزمون آلفای کرونباخ تأیید شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار spss23 و amos23 تحلیل شدند.

یافته‌ها: میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان معنادار است و بین این دو متغیر رابطه مستقیم و معنادار وجود داشت.

نتیجه‌گیری: با افزایش میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه ناحیه ۳ شهر اصفهان میزان سرمایه فرهنگی افزایش می‌یابد.

واژگان کلیدی: مشارکت، فعالیت‌های فرهنگی، سرمایه فرهنگی، دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه.

مقدمه

یافته می‌شوند و از طرفی از آنجایی که این کالاهای فرهنگی را می‌توان به صورت مادی مورد داد و ستد قرار داد، قابلیت تبدیل به سرمایه اقتصادی را نیز دارد. سرمایه فرهنگی نهادی با قوانین و مقررات حاکم در هر جامعه‌ای وابسته بوده و برای دارنده آن پایگاه اجتماعی ایجاد می‌کند. لازمه سرمایه فرهنگی نهادی، قبل از هر چیز، وجود افراد باصلاحیت و مستعد، جهت کسب انواع مدارک تحصیلی و دانشگاهی است و از طرف دیگر مستلزم وجود نهادهای رسمی که هم این مدارک تحصیلی را صادر و هم به آن رسمیت بخشند، است. داشتن سرمایه فرهنگی بیشتر به معنای داشتن توان شناختی بالاتر است و گرایش به فرهنگ و هنر متعالی ناشی از شایستگی ارتباطی بیشتر دارندگان این ظرفیت شناختی و کنجکاوی بیشتر ایشان برای رمزگشایی از محصولات فرهنگی است (نیازی و کارکنان، ۱۳۸۶). سرمایه فرهنگی به طور غیررسمی بین افراد شایع است (ملاحسنی، ۱۳۸۱)؛ لیکن جامعه می‌بایست برای فراگیری این نظریه و تکنیک‌ها در مدارس و مراکز آموزشی تلاش نماید چراکه قسمتی از ثروت و ذخیره‌ی مملکت محسوب می‌شود (سپهرنیا، ۱۳۸۹). در این راستا امروزه به طور گسترده‌ای موضوع مشارکت در زمینه‌ی فرهنگی موردتوجه قرار گرفته است. مشارکت از جمله پدیده‌هایی است که از دیرباز با زندگی انسان‌ها پیوند داشته است و لازمه زندگی جمعی و گروهی وجود همکاری و مساعدت می‌باشد که متناسب با شرایط اجتماعی در زمان و مکان خاص خود به صورت‌های مختلف شکل گرفته است. به عبارتی مشارکت فرآیندی از خودآموزی اجتماعی و مدنی است، زیرا فعالیت برای مشارکت مستلزم تغییر حالت ذهنی و روانی در تمامی سطوح اجتماعی است. این تغییر موجب برقراری مناسبات اجتماعی و انسانی جدید می‌شود. این تشکلهای غیردولتی است که می‌تواند این فعالیت‌ها را نظام‌مند کند (طهماسبی، ۱۳۸۰).

بیان مساله

در عصر حاضر مشارکت اهمیت مضاعفی نسبت به گذشته پیدا کرده است؛ چرا که سخن از شرایطی است که همه مردم در تعیین سرنوشت خویش دخالت آگاهانه و واقعی پیدا کنند و در ضمن محور اساسی توسعه در

مهم‌ترین وظیفه نظام آموزش و پرورش کشور، آماده کردن دانش‌آموزان برای پذیرفتن و درک تحولات علمی و فرهنگی دنیای آینده است (کدیور، ۱۳۹۰). به عبارتی آموزش و پرورش در کنار خانواده و رسانه‌های ارتباط جمعی می‌تواند نقش مهمی در تولید، بازتولید و انتقال دانش و فرهنگ به نسل‌های آینده داشته باشد. انظر بورديو^۱ (۱۹۸۶) دارای‌های گوناگون فرد به ویژه دارای‌های فرهنگی‌اش، در پیشرفت وی به مراتب نقش مهم‌تری از چگونگی عملکرد عوامل دیگر بازی می‌کنند (یونلو و کلب اسمیت^۲، ۲۰۱۴). سرمایه فرهنگی از عوامل مهم تحقق توسعه فرهنگی است و توسعه فرهنگی نیز یکی از شرایط بنیادین تحقق توسعه همه‌جانبه جامعه است (بابایی فرد، ۱۳۸۹). اساساً سرمایه فرهنگی یکی از متغیرهای فرهنگی مهم و اثرگذار در توسعه‌ی جامعه بوده و به شیوه‌های فرهنگی خاصی که در روند آموزش‌های رسمی و خانوادگی در افراد تثبیت شده اشاره دارد و نیز ظرفیت شناخت افراد در کاربرد لوازم فرهنگی را در بر می‌گیرد (نیازی و کارکنان، ۱۳۸۶). سرمایه فرهنگی به عنوان یک رابطه اجتماعی درون چهارچوب‌هایی از تعاملات که مشتمل بر دانش فرهنگی انباشته عمل می‌کند، منتهی به قدرت و منزلت می‌گردد (هارکر^۳، ۱۹۹۰). به نظر بورديو سرمایه فرهنگی انواعی دارد و به سه صورت سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته^۴، سرمایه فرهنگی عینیت یافته^۵ و سرمایه فرهنگی نهادی^۶ تجلی می‌یابد (لیبی، ۱۳۹۳)؛ سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته نوعی ثروت بیرونی است که به عنوان بخش جدایی‌ناپذیری از فرد درآمده و این همان بخشی است که بورديو آن را سرمایه فرهنگی همراه با تولد می‌نامد که نمی‌توان آن را از طریق هدیه، خرید یا مبادله به دیگری منتقل نمود. این نوع سرمایه به صورت آمادگی‌های مداوم ذهن و جسم تجلی می‌یابد (شارع‌پور و خوش‌فر، ۱۳۸۱). سرمایه فرهنگی عینیت یافته آشکارترین نوع سرمایه فرهنگی است که افراد جامعه می‌توانند از آن بهره‌مند شوند و با استفاده از کالاها و اشیاء مادی که ارزش فرهنگی توأم با ارزش اقتصادی برخوردار هستند عینی می‌گردد. در واقع اقشار مختلف جامعه با مصرف انواع کالاهای فرهنگی که خود تابعی از متغیرهای گوناگون فردی و اجتماعی است، دارای سرمایه فرهنگی عینیت

تخیل و تجسم خمیرمایه اصلی آن است و محصول آن پرورش ذوقیات است؛ فعالیتهای علمی-آموزشی (فعالیتهای اجتماعی که از طریق عضویت و فعالیت در مجامعی چون انجمن‌های علمی، فرهنگی، انجمن خانه و مدرسه، برنامه علمی بسیج، تشکلهای و احزاب سیاسی شناخته می‌شود). به نظر می‌رسد مشارکت فرهنگی دانش‌آموزان افق متنوعی را رقم بزند و از طریق ارتقاء دانش فرهنگی و توسعه روابط اجتماعی درون چارچوبی از تعاملات، با سرمایه فرهنگی مرتبط باشد. دانش‌آموزان، ظرفیتهای مهمی دارند که شکوفاسازی آنها شرط لازم و اساسی موفقیت و توسعه جوامع امروزی است (فاستر^۷، ۲۰۱۳). به عبارتی دانش‌آموزان سرمایه‌های فکری و معنوی، و اصلی‌ترین عنصر نظام تعلیم و تربیت کشور به شمار می‌آیند. بررسی مسائل، عوامل مؤثر بر پیشرفت دانش‌آموزان از مهم‌ترین اهداف تعلیم و تربیت هر جامعه‌ای است که بخش اعظم این هدف در مدرسه تأمین می‌شود (مارتین و همکاران، ۲۰۱۰)، لذا توجه به موفقیت دانش‌آموزان امری ضروری برای توسعه آموزش و پرورش و پیشرفت هر کشوری محسوب می‌شود، به طوری که عدم موفقیت دانش‌آموزان رکود آموزش و پرورش و عقب‌ماندگی جامعه را همراه خواهد داشت. این در حالی است که یکی از مشغله‌های اصلی بشریت در تمام دوران، توانا ساختن نسل آینده در اداره امور خویش و سپردن میراث فرهنگی و علمی بوده است (مارتین^۸، ۲۰۰۹). این در حالی است که رشد روزافزون تعاملات و مبادلات بین‌المللی، توجه بسیاری از صاحب‌نظران را به شناسایی و تقویت قابلیت‌هایی که به حضور اثربخش در محیط‌های بسیار پیچیده و پویای جهانی بینجامد، معطوف کرده است. در این میان مفهوم سرمایه فرهنگی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد (باینگانی و کاظمی، ۱۳۸۹). با توجه به نظر (بودیو^۹، ۱۹۸۶)، افرادی که از سرمایه فرهنگی برخوردارند می‌توانند خود را از الزامات زندگی روزمره جدا کرده و نوعی گزینش دلخواه در عرصه فرهنگ انجام دهند. به نظر می‌رسد یکی از مشکلاتی که در

زمینه‌های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی نیز محسوب می‌شود. یکی از بسترهای مناسب برای فعالیتهای گروهی و مشارکت افراد نهاد آموزش و پرورش است (نوابخش و اسمی‌جوشقانی، ۱۳۹۱) که به عنوان یکی از سیستم‌های جامعه نقش مهمی در فرآیند توسعه و مشارکت دارد. از این رو چنین نهادی که خود توسعه آفرین است و موتور محرکه همه ابعاد توسعه است، نیاز مبرمی به توسعه درونی خود دارد. یکی از راه‌های تغییر و تحول در مدیریت آموزشی و اصلاح آن کار بست مدیریت مشارکتی (پوریوسفی و حبیبی، ۱۳۸۸) به‌ویژه مشارکت فرهنگی است که در زمینه توسعه و بهبود کیفیت زندگی یک ضرورت محسوب می‌شود. مشارکت فرهنگی، بهره‌مندی و بهره‌گیری عموم مردم از منابع فرهنگی تعریف می‌شود. منظور از منابع فرهنگی، در معنای وسیع کلمه، مجموع کالا و اشیای در دسترس است که انجام فعالیتهای فرهنگی را ممکن یا تسهیل می‌کند و فعالیتهای فرهنگی، فعالیتهایی هستند که اعضاء یک جامعه از طریق آن خودشان را محقق می‌سازند، استعدادهای خود را توسعه و شخصیت خود را گسترش می‌دهند و حول تولید، به‌کارگیری، انتقال، استفاده و مصرف معانی، و نمادها و شکل دادن، تغییر و ارتقاء حیات روحی و معنوی افراد شکل می‌گیرد. هدف فعالیت فرهنگی تغییر، تقویت و یا توسعه ارزش‌ها، بینش‌ها و دانش‌های جامعه می‌باشد (رجب‌زاده، ۱۳۸۱). رجب‌زاده (۱۳۸۱) فعالیت‌های فرهنگی را این‌گونه طبقه‌بندی می‌کند؛ فعالیتهای مذهبی (انجام اعمال مذهبی و شرکت در مجامع مذهبی (اعم از مولودی و عزاداری)، شرکت در مجالس سخنرانی دینی، شرکت در جلسات دعا و ذکر، رفتن به جلسه قرآن، شرکت در نماز جماعت و جمعه، زیارت اهل قبور، رفتن به زیارتگاه‌ها، خواندن قرآن و شرکت در مراسم اعتکاف)؛ فعالیتهای ورزشی (انجام حرکات جسمانی به صورت فردی و یا اجتماعی با هدف تقویت و یا بازتولید انرژی از دست‌رفته، تماشای مسابقات ورزشی و پیگیری اخبار و اطلاعات مربوط به فعالیتهای ورزشی)؛ فعالیتهای هنری (فعالیتهایی که

در جوامع مختلف موردبررسی قرار داده‌اند. پژوهش‌های بخش کمی نیز تحقیقاتی هستند که اغلب با روش همبستگی انجام شده‌اند و ارتباط بین این دو سازه (مشارکت فرهنگی و سرمایه فرهنگی) را با سازه‌هایی چون سرمایه اجتماعی، مشارکت اجتماعی، هوش فرهنگی و ... اندازه‌گیری نموده‌اند (رستمی و همکاران، ۱۳۸۹؛ راد و همکاران، ۱۳۹۰؛ تمنا و صمدی، ۱۳۹۵).

هم‌چنین ارتقاء سرمایه فرهنگی می‌تواند زیربنای تداوم و امنیت نسل‌های بعدی شود که در قشر دانش‌آموز این وظیفه خطیر بر عهده نظام آموزش و پرورش می‌باشد. بنابراین مسئولین نظام آموزش و پرورش می‌بایست بتوانند با شناخت تفاوت‌های فرهنگی جهانی، فرهنگ متعالی منطقه‌ای خویش را با جاذبه جهانی و در ویت‌ترین جهانی، ولی با عطر و بوی بومی، برای ارائه دانش‌آموزان از طریق افزایش مشارکت‌های فرهنگی مطرح سازند؛ لذا جهت دستیابی به این اهداف باید ابتدا با مفاهیم مشارکت فرهنگی و سرمایه فرهنگی بیشتر آشنا شد و از لحاظ تجربی پیشینه‌ای مستحکم مستند گردد. بنابراین با توجه به آنکه رابطه میزان مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی آنها تاکنون مورد بررسی قرار نگرفته است و این خلأ پژوهشی در راستای تلاش به منظور ارتقاء سرمایه فرهنگی در کشور و با توجه تأثیراتی که شرایط اقتصادی و اجتماعی خاص پس از انقلاب و جنگ تحمیلی در عرصه فرهنگ ایجاد شده است، احساس می‌گردد، پژوهش حاضر سعی داشت تا به بررسی رابطه میزان مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی آنها پردازد و به این سؤال پاسخ دهد که آیا میزان مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های فرهنگی در ارتقاء در سرمایه فرهنگی آنها نقشی دارد؟

مبانی نظری پژوهش

سرمایه فرهنگی

مفهوم سرمایه اجتماعی مفهومی پیچیده، چند وجهی و بین رشته‌ای است که توجه بسیاری از صاحب‌نظران را به خود جلب نموده است. سرمایه اجتماعی را اغلب شبکه‌ای از ارزش‌ها و هنجارها به حساب می‌آورند. از زمان طرح این مفهوم تاکنون تحقیقات زیادی درباره‌ی آن صورت گرفته

حوزه فرهنگی ایران وجود دارد عدم استفاده کافی از تحصیلات در راستای ارتقای آگاهی و کیفیت زندگی است. آمارها و ارقام پژوهش‌های تجربی نشان می‌دهد که در زمینه مطالعه، مردم ایران چندان به مطالعه نمی‌پردازند و بخش مهمی از ارقام مربوط مطالعه به دانش‌آموزان و دانشجویان تعلق دارد و اگر این واقعیت را در نظر بگیرید که آنها اغلب رویکرد ابزاری به مطالعه و تحصیل دارند، معضل ضعف مطالعه در ایران بیش‌تر آشکار می‌شود (بابایی، ۱۳۸۹). این موضوع اهمیت بررسی سازه سرمایه فرهنگی را در کشور مشخص می‌کند و نشان می‌دهد که آگاه‌سازی در زمینه این سازه تا چه میزان حائز اهمیت است.

اهمیت انجام پژوهش حاضر با هدفی مبنی بر بررسی رابطه بین میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی (مذهبی، علمی-آموزشی، هنری، ورزشی) با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم ناحیه ۳ اصفهان مشخص شد. نتایج حاصل از پژوهش حاضر علاوه بر غنی‌سازی مبانی نظری در مورد مشارکت فرهنگی و سرمایه فرهنگی، به نهاد آموزش و پرورش به عنوان مؤثرترین نهاد آموزشی بعد از نهاد خانواده، و هم‌چنین روان‌شناسان و مشاوران مدرسه، مدیران و معلمان و مربیان یادآور می‌شود تا توجه بیشتری به فعالیت‌های فرهنگی مبذول دارند، زیرا اتخاذ و اجرای برنامه‌های مختلف در طول فرایند منظم تحصیل در دوران متوسطه، و شناخت مجموعه‌ای از عوامل در میدان‌های مختلف، زمینه لازم را برای شکل‌گیری و پویایی هویت انسان فرهنگی، فراهم می‌کند. مطالعات انجام گرفته در حوزه میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی و سرمایه فرهنگی از نظر روش‌شناسی به دو بخش کمی و کیفی تقسیم می‌شوند. پژوهش‌های بخش کیفی تحقیقاتی هستند که با استفاده از روش تحلیل محتوا کیفی از طریق مشاهده مستقیم و مصاحبه مانند پژوهش ملایی و اسکافی (۱۳۹۵)؛ و یا از طریق بررسی متون مانند پژوهش مویدفر و همکاران (۱۳۹۳) انجام شده و اغلب مشخصات و عوامل مؤثر بر این دو سازه را به همراه نقش آنها در فرایند توسعه،

زندگی و بروز سلیقه‌های گوناگون می‌شود و به تبع آن تفاوت در کسب موقعیت‌های برتر اجتماعی و استفاده از امکانات مختلف از قبیل کتاب، روزنامه، سینما و غیره را موجب می‌شود در واقع استفاده کنندگان از سرمایه فرهنگی در قشر بندی اجتماعی در طبقه بالای اجتماع قرار می‌گیرند. به عبارتی دارندگان نمرات اقتصادی بالای جامعه قرار دارند به راحتی دسترسی به ابعاد مختلف سرمایه فرهنگی می‌یابند (بورديو، ۱۳۸۶). سرمایه فرهنگی تنها به وسیله فرهنگ والا ساخته نشده است، بلکه عوامل خارجی دیگری نیز در آن دخیل است؛ برای مثال دانشجویان سرمایه فرهنگی را در شکلی از مهارت‌های فکری، انتقادی، مهارت‌های نوشتاری و مهارت‌های علمی به ارث می‌برند. در جوامع سرمایه‌داری، سرمایه فرهنگی نابرابری را در بین افراد توزیع می‌کند و طبقه مسلط قادر است تعریفش را از واقعیت برای تمام طبقات دیگر در معرض نمایش بگذارد (حسین‌زاده، ۱۳۸۸). بورديو میان ثروت مادی و دارایی‌های فرهنگی تمایز قائل می‌شود. سرمایه فرهنگی شکل غیرمادی سرمایه است و سرمایه‌گذاری در آموزش، زمینه‌های خانوادگی و نهادهای فرهنگی بر این نوع سرمایه می‌افزاید (میرجلالی، ۱۳۸۶) یکی دیگر از سرمایه‌های جدید، مفهوم سرمایه فرهنگی است. این نوع سرمایه در دهه‌ی ۱۹۶۰ از سوی بورديو و همکارانش ابداع شده است و به جهت اهمیت و گستردگی نقش این نوع سرمایه، بسیاری از تحلیلگران و نظریه‌پردازان اجتماعی از آن به عنوان منبع بسیار مهمی در تعیین ساختار اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی یاد نموده‌اند (نادعلی، ۱۳۸۷).

فعالیت‌های فرهنگی

درباره مفهوم فعالیت فرهنگی به دلیل گستردگی و تنوع این گونه از اقدامات و هم‌چنین گستره وسیع معنای فرهنگی و کلیتی که بر تعاریف و دیدگاه‌های گوناگون حاکم است، تعریف جامع، مانع و در عین حال عینی و قابل قبول عمومی اندیشمندان این حوزه از دانش بشری کمتر به چشم می‌خورد. اهمیت بازشناسایی فعالیت‌های فرهنگی عمدتاً به دلیل اجتناب از ورود و دخالت فعالیت‌های غیر فرهنگی در

است و تاثیر سرمایه اجتماعی در کاهش مسائل اجتماعی (فوکویاما، ۱۳۷۹)، افزایش سلامت روان، کاهش جرایم، افزایش پیوندهای اجتماعی، ایجاد شبکه‌های حمایتی برای اعضاء خانواده، کاهش مصرف مواد مخدر، کاهش خشونت خانوادگی، افزایش فعالیت‌های بهداشتی، کاهش احتمال ترک تحصیل نوجوانان (شریفیان ثانی، ۱۳۸۰)، بررسی و تأیید شده است. البته وقتی واژه سرمایه را در عرصه‌های دیگر به کار می‌بریم، چیزی دیرپا یا ماندگار را می‌رساند. سرمایه اجتماعی یکی از مهم‌ترین متغیرهای تاثیرگذار در روابط بین فردی و بین گروهی است که طی دو دهه اخیر وارد حیطه علوم اجتماعی شده است. این نوع سرمایه افراد را قادر می‌سازد تا شبکه‌ای از روابط اجتماعی را نسبت به یکدیگر حفظ کنند و تداوم بخشند. بطور کلی سرمایه اجتماعی در یک جامعه بسیار ضروری به نظر می‌رسد زیرا همکاری داوطلبانه را بین اعضای جامعه تشویق کرده و بخش‌های منفصل و جدا از هم موجود در جامعه را به هم پیوند می‌زند. از همه مهم‌تر اینکه به نظر پانتام این جنبه از زندگی جمعی، اعتماد، هنجارهای عمل متقابل و شبکه‌های مشارکتی مدنی را در جامعه روان‌تر می‌سازد (زرندی و همکاران، ۱۳۹۵). به عبارت دیگر سرمایه اجتماعی می‌تواند نگرش‌ها و طرز تلقی‌های افراد را نسبت به ملیت، قومیت و اقوامشان را تحت تاثیر قرار دهد و موجب تقویت یا تضعیف همبستگی جمعی شود. از سوی دیگر بنا به نظر بورديو سرمایه فرهنگی که شامل دانش، توانایی‌ها و اندوخته‌های فرد از کالاهای فرهنگی است که همگی با هم وضعیت فرد را در یک حوزه و زمینه می‌سازند، افراد را با انتخاب‌های متعددی مواجه می‌کنند و این وضعیت سبب می‌شود که افراد به تعدیل عادت واره‌ها یا جهان‌بینی‌های خود و منابع نگرشی بپردازند (شارع‌پور، ۱۳۸۳). به اعتقاد بورديو سرمایه فرهنگی به شیوه‌های زندگی خاصی که در روند آموزش‌های رسمی و خانوادگی در افراد تثبیت شده اشاره دارد و هم‌چنین ظرفیت شناخت افراد در کاربرد کالاهای فرهنگی را در برمی‌گیرد. کاربرد ابعاد مختلف سرمایه فرهنگی موجب تفاوت در نحوه

این حوزه می‌باشد. بر این اساس شایسته است تا قبل از ورود به بحث‌های دیگر ابتدا فعالیت‌های فرهنگی بطور مشخص تعریف گردد. به منظور آشنایی با برخی از دیدگاه‌های موجود نمونه‌ای از تعاریف و دیدگاه‌هایی که در رابطه با مفهوم فعالیت فرهنگی آمده است، ارائه می‌شود. فعالیت‌های فرهنگی (برحسب نسبت ارتباط با فرهنگ) به سه دسته قابل تفکیک هستند. در این دسته‌بندی، فعالیت‌ها از تخصصی‌ترین آنها (فرهنگ به معنای دقیق کلمه) شروع و به کلی‌ترین آنها ختم می‌شود. این سه دسته فعالیت فرهنگی مورد نظر عبارتند از: بخش‌های هنرهای زیبا: این بخش با رشته‌های هنری رسمی - از حفظ میراث ملی، موزه‌ها، تئاترهای سیار تا کمک به آفرینش‌های در حال انجام سر و کار دارد. بخش‌هایی که بطور سستی مرتبط با فرهنگ در نظر گرفته می‌شوند. مانند آموزش و پرورش، آموزش‌های بزرگسالان، بخش اطلاعات شامل ارتباطات، رادیو و تلویزیون بخش‌های مرتبط با محیط زندگی: خدماتی وجود دارد که در اصل به کار اشاعه و ارتقاء فرهنگ مربوط نمی‌شود. اما در شکل دادن به محیط زندگی کمک می‌کند و در توسعه فرهنگی مؤثر است. کار (فعالیت) فرهنگی، کاری است که تمام شئون زندگی فردی و اجتماعی بشر را در بر می‌گیرد. کاری است که همه افراد جامعه را متأثر می‌سازد و این با نفوذ در ارتباطات و روابط علت و معلولی و تأثیر و تأثرات افراد جامعه بر یکدیگر، شدنی خواهد بود. فعالیت فرهنگی، فعالیتی است که موجبات این را فراهم می‌آورد که افراد بتوانند در تمام ابعاد زندگی روزانه خود، چه بطور انفرادی و چه بطور جمعی، خود را به دیگران بفهمانند مراد از فعالیت‌های فرهنگی همان اقدامات و کارهای هنری است (صادقی‌نیا و حاجیانی، ۱۳۹۶).

پیشینه پژوهش

در این میان جمع‌بندی تحقیقات نشان می‌دهد که نظام آموزش عالی ایران با مشکلی به نام فرهنگ دانش‌آموزی مواجه است که موانع جدی‌ای در راه یادگیری و آموزش دانش‌آموزان ایجاد کرده است و محیط آموزشی مدارس ایران

محیطی ترغیب‌کننده و طالب یادگیری و آموزش نیستند و تحت تأثیر عواملی دارای ضعف‌های کارکردی‌اند و نقش مورد انتظاری در توسعه و ارتقای زندگی فرهنگی دانش‌آموزان و انتقال ارزش‌ها و هنجارهای علمی به دانشجویان ندارند. می‌توان گفت که به نوعی نگاه جمع‌گرایانه به جامعه و فرهنگ ایران وجود دارد و به جایگاه کنشگر مدارس در ارتقاء سرمایه فرهنگی، کمتر توجه شده است. بنابراین پژوهش حاضر به منظور بررسی رابطه بین میزان مشارکت فرهنگی دانش‌آموزان که یکی از کارکردهای مدارس در جهت ارتقاء سرمایه فرهنگی محسوب می‌شود، با سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان انجام شد. در نتیجه از آنجا که رابطه بین مشارکت فرهنگی و ابعاد چهارگانه آن با سرمایه فرهنگی تا کنون مورد بررسی واقع نگردیده است، بیگیان (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین مشارکت دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه اول شهرستان لنجان در فعالیت‌های فرهنگی و هنری با پیشگیری از گرایش آنان به الگوها و ارزش‌های غربی در سال ۹۶-۹۵ به این نتیجه رسید که بین میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی و گرایش به الگو و ارزش‌های فرهنگ غربی در بین دانش‌آموزان دختر شهرستان لنجان همبستگی مستقیم و معناداری وجود داشت. زرندی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیق با عنوان تبیین جامعه‌شناختی رابطه‌ی سرمایه اجتماعی و سرمایه فرهنگی شهروندان با نگرش به سوء مصرف مواد مخدر که با روش توصیفی از نوع همبستگی با نمونه آماری ۳۸۴ نفر انجام دادند به این نتیجه رسیدند که سرمایه اجتماعی و سرمایه فرهنگی شهروندان با نگرش به سوء مصرف مواد مخدر رابطه معناداری منفی داشت. واسکویدو^۱ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی که با عنوان ارزش‌های فرهنگی مرتبط با مصرف مواد مخدر در میان بزرگسالان اسپانیایی تبار در جنوب کالیفرنیا با روش توصیفی از نوع همبستگی با نمونه آماری ۱۴۴۵ نفر انجام دادند به این نتیجه رسیدند که برنامه‌های پیشگیری و برنامه‌های مداخله در مصرف مواد مخدر با عدم مصرف مواد با مراقبت و احترام والدین و انسجام و عملکرد خانوادگی رابطه معناداری داشت و هم‌چنین برنامه‌هایی که این ارزش‌ها و باورهای فرهنگی را برجسته می‌کرد ممکن بود برای بزرگسالان و اعضای فرهنگ‌های هم‌گرایانه دیگر

سودمند باشد. گریفیلد^{۱۱} و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان کم بودن مصرف الکل و دخانیات، روابط فرهنگی قوی برای دانشجویان کالج بومی در جنوب غربی آمریکا با روش توصیفی از نوع همبستگی با نمونه آماری ۳۴۷ نفر انجام دادند به این نتیجه رسیدند که نقاط قوت روابط فرهنگی قوی با مقادیر پایین مصرف تنباکو و الکل را در میان دانش‌آموزان کالج بومی آمریکا در جنوب غربی رابطه معناداری داشت.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از حیث هدف کاربردی و از حیث روش توصیفی از نوع همبستگی محسوب می‌گردد. در تحقیق همبستگی، هدف پیش‌بینی یک یا چند متغیر وابسته (که در این تحقیق ملاک نامیده می‌شود) از یک یا چند متغیر مستقل (که در

این تحقیق پیش‌بینی نامیده می‌شود) است. جامعه پژوهش حاضر را کلیه دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه ناحیه ۳ شهر اصفهان با جامعه آماری ۸۸۲ نفر دانش‌آموز در بهار سال ۱۳۹۷ تشکیل دادند. به منظور تعیین حجم نمونه از تعداد مدارس دوره دوم متوسطه ناحیه ۳ اصفهان تعداد ۱۸ مدرسه توسط اداره آموزش و پرورش انتخاب شد که با استفاده از فرمول کوکران و احتساب حجم جامعه (۸۸۲) و خطای ۰/۵ درصد، تعداد ۲۷۷ نفر از دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه ناحیه ۳ شهر اصفهان به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم انتخاب شدند به صورتی که از تعداد کل مدارس ناحیه ۳ تعداد ۱۸ مدرسه و از هر مدرسه دانش‌آموزان کلاس دهم و از هر کلاس با روش زیر (جدول ۱) مورد بررسی قرار گرفتند و بین آنها پرسشنامه توزیع گردید.

$$n = \frac{Nt^2 pq}{Nd^2 + t^2 pq} = \frac{882 \times 3.84 \times 0.5 \times 0.5}{882 \times (0.05)^2 + 3.84 \times 0.5 \times 0.5} = 2765$$

جدول ۱- تعداد توزیع پرسشنامه میزان مشارکت در فعالیت فرهنگی

ردیف	نام مدرسه	تعداد دانش‌آموز	نسبت تعداد دانش‌آموزان زیرمجموعه به کل	تعداد پرسشنامه توزیع شده
۱	پویا	۱۳	۱۳÷۸۸۲=۰,۰۱۴۷	۰,۰۱۴۷×۲۷۶/۵۲=۴
۲	هشترودی	۲۰	۲۰÷۸۸۲=۰,۰۲۲	۰,۰۲۲×۲۷۶/۵۲=۶,۲
۳	روزبه	۳۲	۳۲÷۸۸۲=۰,۰۳۶	۰,۰۳۶×۲۷۶/۵۲=۱۰,۰۳
۴	شیخ انصاری	۱۵۲	۱۵۲÷۸۸۲=۰,۱۷۲	۰,۱۷۲×۲۷۶/۵۲=۴۷,۶۵
۵	امام صادق(ع)	۲۱۸	۲۱۸÷۸۸۲=۰,۲۴۷	۰,۲۴۷×۲۷۶/۵۲=۶۸,۳۴
۶	ره جوین نوردانش	۱۲	۱۲÷۸۸۲=۰,۰۱۲۶	۰,۰۱۲۶×۲۷۶/۵۲=۳,۷۶
۷	ابوالفضل(ع)	۲۶	۲۶÷۸۸۲=۰,۰۲۹	۰,۰۲۹×۲۷۶/۵۲=۸,۱
۸	گلشن مهر	۳۲	۳۲÷۸۸۲=۰,۰۳۶	۰,۰۳۶×۲۷۶/۵۲=۱۰,۰۲
۹	علامه	۷	۷÷۸۸۲=۰,۰۰۷	۰,۰۰۷×۲۷۶/۵۲=۲,۱۹
۱۰	عدل	۱۰۵	۱۰۵÷۸۸۲=۰,۱۱۹	۰,۱۱۹×۲۷۶/۵۲=۳۲,۵
۱۱	محمدباقر(ع)	۷۸	۷۸÷۸۸۲=۰,۰۸۸	۰,۰۸۸×۲۷۶/۵۲=۲۴,۴۵
۱۲	نام آوران	۱۹	۱۹÷۸۸۲=۰,۰۲۱	۰,۰۲۱×۲۷۶/۵۲=۵,۹۵
۱۳	قلم سفید	۱۵	۱۵÷۸۸۲=۰,۰۱۷	۰,۰۱۷×۲۷۶/۵۲=۴,۷۰
۱۴	کمال	۴۳	۴۳÷۸۸۲=۰,۰۴۸	۰,۰۴۸×۲۷۶/۵۲=۱۳,۴۸
۱۵	شفیعی	۴۱	۴۱÷۸۸۲=۰,۰۴۶	۰,۰۴۶×۲۷۶/۵۲=۱۲,۸۵
۱۶	اندیشه	۲۹	۲۹÷۸۸۲=۰,۰۳۲	۰,۰۳۲×۲۷۶/۵۲=۵,۹
۱۷	شریف	۹	۹÷۸۸۲=۰,۰۱۰	۰,۰۱۰×۲۷۶/۵۲=۲,۸۲
۱۸	پرتوعلوی	۳۱	۳۱÷۸۸۲=۰,۰۳۵	۰,۰۳۵×۲۷۶/۵۲=۹,۷۱

ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه بوده است. به منظور بررسی متغیر پیش بین از پرسشنامه مشارکت

فرهنگی بیگیان (۱۳۹۶) و به منظور بررسی سرمایه فرهنگی به عنوان متغیر ملاک از پرسشنامه سرمایه فرهنگی بوردیو (۱۹۸۶) استفاده شد. در این پژوهش روایی محتوا از طریق مراجعه به متخصصین موضوعی و روایی صوری پرسشنامه‌های میزان مشارکت در فعالیت فرهنگی و ارتقاء سرمایه فرهنگی توسط چند نفر از پاسخگویان مورد تایید قرار گرفت. ضرایب پایایی پرسشنامه‌های مورد استفاده در این پژوهش در جدول (۲) و (۳) نشان داده شده است.

جدول ۲- ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه میزان مشارکت در فعالیت فرهنگی

تعداد گویه‌ها	ضریب آلفای کرونباخ	ابعاد میزان مشارکت فرهنگی
۸	۰/۸۰۶	فعالیت‌های مذهبی
۹	۰/۷۷۰	فعالیت‌های علمی_آموزشی
۶	۰/۷۷۷	فعالیت‌های هنری
۵	۰/۷۸۲	فعالیت‌های ورزشی
۲۸	۰/۷۸۳	کل ابعاد

جدول ۳- ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه ارتقاء سرمایه فرهنگی

تعداد گویه‌ها	ضریب آلفای کرونباخ	ابعاد سرمایه فرهنگی
۱۹	۰/۸۰۶	سرمایه فرهنگی عینیت‌یافته
۷	۰/۸۱۴	سرمایه فرهنگی نهادینه‌شده
۹	۰/۸۲۲	سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته
۳۵	۰/۸۱۴	کل ابعاد

طبق یافته‌های جداول (۲) و (۳) ضرایب پایایی برای پرسشنامه‌های میزان مشارکت در فعالیت فرهنگی و ارتقاء سرمایه فرهنگی و ابعاد آنها محاسبه گردید که همگی بالاتر از ۰/۷ بوده و نشان از دقت بالای ابزار اندازه‌گیری مورد استفاده در این پژوهش دارد.

یافته‌ها

تجزیه و تحلیل توصیفی متغیرهای اصلی پژوهش نتیجه تجزیه و تحلیل توصیفی متغیرهای حاضر در پژوهش در جدول (۴) نشان داده شده است. در این جدول، برای هر یک از متغیرهای پژوهش و ابعاد آنها، آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد، کمترین مقدار و بیشترین مقدار مربوط به هر یک از این عوامل بیان شده است.

جدول ۴- میانگین متغیرهای اصلی پژوهش در حجم نمونه مورد مطالعه

بیشترین مقدار	کمترین مقدار	انحراف معیار	میانگین	متغیرهای پژوهش
۵/۰۰	۱/۰۰	۰/۷۴۳	۲/۳۲	میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی
۵/۰۰	۱/۰۰	۰/۹۶۳	۲/۰۷	۱- فعالیت‌های مذهبی
۵/۰۰	۱/۰۰	۰/۸۸۳	۲/۳۵	۲- فعالیت‌های علمی_آموزشی
۵/۰۰	۱/۰۰	۰/۹۸۶	۱/۹۶	۳- فعالیت‌های هنری
۵/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۹۹	۳/۰۸	۴- فعالیت‌های ورزشی
۴/۴۰	۱/۴۰	۰/۴۵۱	۲/۲۰	ارتقاء سرمایه فرهنگی
۴/۳۷	۱/۴۷	۰/۴۹۹	۲/۳۹	۱- سرمایه فرهنگی عینیت‌یافته

۴/۴۳	۱/۰۰	۰/۵۵۶	۲/۴۷	۲- سرمایه فرهنگی نهادینه شده
۴/۴۴	۱/۰۰	۰/۵۲۵	۱/۶۱	۳- سرمایه فرهنگی تجسم یافته

- آزمون نرمال بودن توزیع داده‌های پژوهش
جهت بررسی نرمال بودن متغیرهای اصلی پژوهش
آزمون فرض آن به صورت جدول (۵) می‌باشد.

جدول ۵- آزمون کلموگروف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن داده‌های پژوهش

متغیرهای پژوهش	آماره	سطح معنی داری	توزیع نرمال
میزان مشارکت در فعالیت فرهنگی	۰/۰۶۲	۰/۰۶۸	دارد
ارتقاء سرمایه فرهنگی	۰/۰۹۸	۰/۰۸۰	دارد

تحقیق تنظیم و به آن پرداخته شده است.
فرضیه اصلی پژوهش: میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی بر ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه ناحیه ۳ اصفهان رابطه دارد.

در ابتدا جهت بررسی وجود رابطه معنادار بین متغیرهای اصلی پژوهش با توجه به نرمال بودن توزیع داده‌ها، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده گردید.

جدول ۶- ضریب همبستگی بین میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی

ارتقاء در سرمایه فرهنگی			متغیر ملاک
			متغیرهای پیش‌بین
سطح معناداری	مجذور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی	مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی
۰/۰۰۰	۰/۱۴۴	۰/۳۸۰**	

*P < 0.05 **P < 0.01

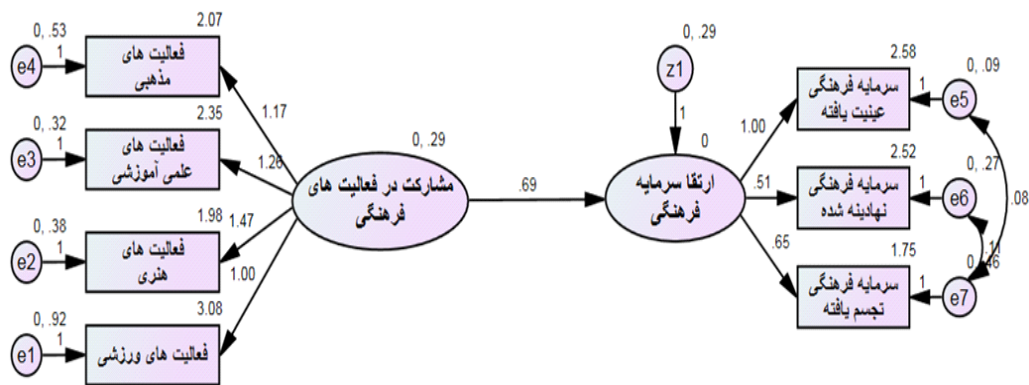
فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان است.
حال با توجه به تأیید وجود رابطه معنادار آماری بین متغیرهای میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان به بررسی تأثیر میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی بر ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان مدل‌سازی از طریق معادلات ساختاری که توسط نرم‌افزار AMOS23 مدل‌سازی گردیده است، پرداخته شد. شکل (۱) و (۲) مدل معادلات ساختاری فرضیه اصلی پژوهش را با ضرایب رگرسیون استاندارد و غیراستاندارد، نشان می‌دهد.

همان‌طور که نتایج جدول (۵) نشان می‌دهد مقدار سطح معناداری در متغیرهای میزان مشارکت فرهنگی و ارتقاء سرمایه فرهنگی بالاتر از ۰/۰۵ بوده و بنابراین فرضیه صفر در این متغیرها در سطح اطمینان ۹۵ درصد، مورد تأیید قرار می‌گیرد و توزیع داده‌ها در متغیرهای پژوهش از توزیع نرمال پیروی می‌کنند.

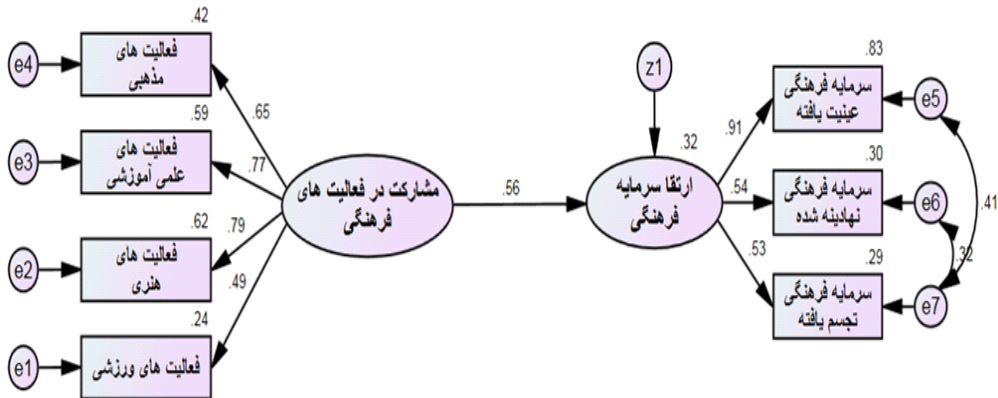
۱- آزمون فرضیه اصلی پژوهش

در این بخش، یافته‌های استنباطی تحقیق براساس فرضیات

یافته‌های جدول (۶) نشان می‌دهد ضریب همبستگی بین متغیرهای میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان معنادار است و بین این دو متغیر رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. یعنی بین متغیرهای میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان ($r = 0.380$) رابطه مثبت و معناداری در سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد. براساس ضریب تعیین (r^2) ۱۴/۴ درصد از واریانس بین متغیرهای میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان مشترک بوده است که نشان‌دهنده رابطه معنادار آماری بین متغیرهای میزان مشارکت در فعالیت‌های

شکل ۱- مدل‌سازی معادلات ساختاری فرضیه اصلی پژوهش با ضرایب رگرسیون غیراستاندارد

شکل ۲- مدل‌سازی معادلات ساختاری فرضیه اصلی پژوهش با ضرایب رگرسیون استاندارد

یافته‌ها نشان می‌دهد که مدل به‌خوبی با داده‌ها برازش دارد. آزمون کای اسکور بیانگر برازش مناسب مدل با ماتریس واریانس - کوواریانس است، هم‌چنین آماره‌های NFI , RFI , CFI و IFI , TLI که در جدول (۸) نشان داده شده است همگی در سطح خوب و نزدیک و یا بالاتر از $0/9$ قرار دارند، هم‌چنین مقدار $RMSEA$ کمتر از $0/08$ بوده که همگی نشان از برازش بسیار خوب مدل با داده‌های پژوهش دارند.

جدول ۷- شاخص کای اسکور مدل فرضیه اصلی پژوهش

کای اسکور	درجه آزادی	کای دو /درجه آزادی	سطح معناداری
۲۶/۱۲۰	۱۱	۲/۳۷۵	۰/۰۰۶

جدول ۸- شاخص‌های برازش مدل فرضیه اصلی پژوهش

شاخص	NFI	RFI	IFI	TLI	CFI	$RMSEA$
مقدار قابل قبول	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱	کمتر از ۰/۱
مدل پژوهش	۰/۹۵۸	۰/۹۲۰	۰/۹۷۵	۰/۹۵۲	۰/۹۷۵	۰/۰۷۱

جدول ۹- برآورد ضرایب رگرسیونی استاندارد مدل فرضیه اصلی پژوهش

۱- شاخص‌های برازندگی مدل فرضیه اصلی پژوهش

ماتریس کوواریانس ورودی شامل ۱۷ متغیر بوده که شامل ۷ متغیر مشاهده شده و ۱۰ متغیر پنهان می‌باشد. این مدل دارای ۳۵ گشتاورهای نمونه متمایز و تعداد ۲۴ پارامتر متمایز که می‌بایستی برآورد شود، می‌باشد؛ بنابراین این مدل دارای ۱۱ درجه آزادی است و از این‌رو شاخص برازش کای اسکور نیز محاسبه شده است که در جدول (۷) مشاهده می‌گردد. این

نتیجه فرضیه	معناداری	T-Value نسبت بحرانی	خطای انحراف استاندارد	ضریب اثر	تأثیر مستقیم متغیر مستقل بر متغیر وابسته	
میزان مشارکت در فعالیت فرهنگی	۰/۰۰۰	۶/۰۳۵	۰/۱۱۴	۰/۵۶۴	ارتقاء سرمایه فرهنگی	<---

۲- آزمون فرضیه‌های فرعی پژوهش

با توجه به نرمال بودن توزیع داده‌های پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون جهت بررسی وجود رابطه معنادار بین میزان مشارکت در فعالیت‌های مذهبی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان استفاده گردید.

جدول (۹) برآورد ضرایب رگرسیونی استاندارد را نشان می‌دهد که همان بار عاملی‌هایی هستند که بر روی مدل با ضرائب استاندارد نیز نوشته شده‌اند. ضرائب استاندارد بیان می‌کند که به طور مثال یک واحد انحراف استاندارد تغییر در متغیر میزان مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی باعث ۰/۵۶۴ انحراف معیار تغییر در متغیر ارتقاء سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان می‌گردد.

جدول ۱۰- نتایج بررسی فرضیه‌های تحقیق

ارتقاء در سرمایه فرهنگی تجسم یافته			فرضیه فرعی اول (متغیر ملاک)
			متغیرهای پیش‌بین
ضریب همبستگی	مجذور ضریب همبستگی	سطح معناداری	میزان مشارکت در فعالیت‌های مذهبی
۰/۲۶۱**	۰/۰۶۸	۰/۰۰۰	
ارتقاء در سرمایه فرهنگی عینیت یافته			فرضیه فرعی دوم (متغیر ملاک)
			متغیرهای پیش‌بین
ضریب همبستگی	مجذور ضریب همبستگی	سطح معناداری	میزان مشارکت در فعالیت‌های مذهبی
۰/۴۲۸**	۰/۱۸۳	۰/۰۰۰	
ارتقاء در سرمایه فرهنگی نهادینه شده			فرضیه فرعی سوم (متغیر ملاک)
			متغیرهای پیش‌بین
ضریب همبستگی	مجذور ضریب همبستگی	سطح معناداری	میزان مشارکت در فعالیت‌های مذهبی
۰/۲۲۹**	۰/۰۵۳	۰/۰۰۰	
ارتقاء در سرمایه فرهنگی تجسم یافته			فرضیه فرعی چهارم (متغیر ملاک)
			متغیرهای پیش‌بین
ضریب همبستگی	مجذور ضریب همبستگی	سطح معناداری	میزان مشارکت در فعالیت‌های علمی آموزشی
۰/۱۸۹**	۰/۰۳۶	۰/۰۰۲	
ارتقاء در سرمایه فرهنگی عینیت یافته			فرضیه فرعی پنجم (متغیر ملاک)
			متغیرهای پیش‌بین
ضریب همبستگی	مجذور ضریب همبستگی	سطح معناداری	میزان مشارکت در فعالیت‌های علمی آموزشی
۰/۳۳۷**	۰/۱۱۴	۰/۰۰۰	
ارتقاء در سرمایه فرهنگی نهادینه شده			فرضیه فرعی ششم (متغیر ملاک)
			متغیرهای پیش‌بین
ضریب همبستگی	مجذور ضریب همبستگی	سطح معناداری	

۰/۰۰۰	۰/۰۶۹	**۰/۲۶۳	میزان مشارکت در فعالیتهای علمی آموزشی
ارتقاء در سرمایه فرهنگی تجسم یافته			فرضیه فرعی هفتم (متغیر ملاک)
			متغیرهای پیش‌بین
سطح معناداری	مجدور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی	
۰/۰۰۱	۰/۰۴۲	**۰/۲۰۴	میزان مشارکت در فعالیتهای هنری
ارتقاء در سرمایه فرهنگی عینیت یافته			فرضیه فرعی هشتم (متغیر ملاک)
			متغیرهای پیش‌بین
سطح معناداری	مجدور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی	
۰/۰۰۰	۰/۱۴۵	**۰/۳۸۱	میزان مشارکت در فعالیتهای هنری
ارتقاء در سرمایه فرهنگی نهادینه شده			فرضیه فرعی نهم (متغیر ملاک)
			متغیرهای پیش‌بین
سطح معناداری	مجدور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی	
۰/۰۰۱	۰/۰۴۲	**۰/۲۰۳	میزان مشارکت در فعالیتهای هنری
ارتقاء در سرمایه فرهنگی تجسم یافته			فرضیه فرعی دهم (متغیر ملاک)
			متغیرهای پیش‌بین
سطح معناداری	مجدور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی	
۰/۰۰۰	۰/۰۶۸	**۰/۲۶۰	میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی
ارتقاء در سرمایه فرهنگی عینیت یافته			فرضیه فرعی یازدهم (متغیر ملاک)
			متغیرهای پیش‌بین
سطح معناداری	مجدور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی	
۰/۰۰۰	۰/۱۰۲	**۰/۳۱۹	میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی
ارتقاء در سرمایه فرهنگی نهادینه شده			فرضیه فرعی دوازدهم (متغیر ملاک)
			متغیرهای پیش‌بین
سطح معناداری	مجدور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی	
۰/۰۱۵	۰/۰۲۱	*۰/۱۴۶	میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی

*P < 0/05 **P < 0/01

یعنی بین متغیرهای میزان مشارکت در فعالیتهای فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان ($r = ۰/۳۸۰$) رابطه مثبت و معناداری در سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد. براساس ضریب تعیین (r^2) ۱۴/۴ درصد از واریانس بین متغیرهای میزان مشارکت در فعالیتهای فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان مشترک بوده است که نشان‌دهنده رابطه معنادار آماری بین متغیرهای میزان مشارکت در فعالیتهای فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان است. از طرفی یافته‌های جدول (۹) نشان

یافته‌های جدول (۱۰) نشان می‌دهد ضریب همبستگی بین متغیرهای میزان مشارکت در فعالیتهای فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان معنادار است و همگی فرضیه‌ها تأیید شدند.

بحث و نتیجه‌گیری

همانطور که در جدول (۶) مشاهده می‌شود ضریب همبستگی بین متغیرهای میزان مشارکت در فعالیتهای فرهنگی با ارتقاء در سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان معنادار است و بین این دو متغیر رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد؛

می‌دهد با توجه به اینکه مقدار قدر مطلق تی-ولیو تاثیر میزان مشارکت در فعالیتهای فرهنگی بر ارتقاء سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان بیشتر از ۱/۹۶ بدست آمد، بنابراین این ضریب اثر در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار بوده و تاثیر میزان مشارکت در فعالیتهای فرهنگی بر ارتقاء سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان مورد تایید قرار گرفت و جدول (۴-۱۲) برآورد ضرایب رگرسیونی غیراستاندارد بیانگر این بود که یک واحد تغییر در متغیر میزان مشارکت در فعالیتهای فرهنگی باعث ۰/۶۹۰ واحد تغییر در متغیر ارتقاء سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان می‌گردد.

پژوهشی که دقیقاً با پژوهش حاضر شبیه باشد و یافته‌های آن با یافته‌های این پژوهش مورد مقایسه قرار گیرد یافت نشد اما پژوهشی که نزدیکی از لحاظ متغیر مشارکت در فعالیتهای فرهنگی داشت پژوهش بیگیان (۱۳۹۶) است که نتیجه پژوهش بیگیان که مبنی بر همبستگی مستقیم و معناداری بین میزان مشارکت در فعالیتهای فرهنگی و گرایش به الگو و ارزش‌های فرهنگ غربی وجود داشت هم‌راستایی، علاوه بر این تحقیق پژوهش حاضر با پژوهش‌های دیماجیو (۱۹۸۲) هم‌خوانی دارد.

در تبیین و تفسیر این فرضیه می‌توان گفت همان‌طور که از تعریف سرمایه فرهنگی (دارایی‌های فرهنگی، آموزش و دانش، سلیقه و ترجیحات و اطلاعات خاص افراد از سیستم‌های نهادی مثل آموزشی، تحصیلات رسمی، تعاملات فرهنگی، فضای خانواده و...) مشخص است که اکثریت عناصر بکار رفته در تعریف سرمایه فرهنگی دقیقاً جزء فعالیتهای فرهنگی می‌باشند. مشارکت در فعالیتهای فرهنگی و مصرف و فواید فعالیتهای فرهنگی باعث می‌شود که فرد در سه بعد سرمایه فرهنگی دارا و برخوردار می‌باشد، چون گرایش به مشارکت باعث شده که فرد رفتاری از خود نشان بدهد و در فعالیتهای فرهنگی مشارکت کند و همین مشارکت در فعالیتهای فرهنگی تولید یا مصرف محصولات فرهنگی و استفاده از همه آحاد مردم از این تولیدات فرهنگی باعث رخ دادن توسعه فرهنگی می‌شود.

فعالیتهای فرهنگی فعالیتهایی هستند که اعضاء یک جامعه از طریق آن استعدادهای خود را توسعه و شخصیت خود را گسترش می‌دهند. دانش‌آموزان دوره متوسطه ناحیه (۳) به‌خوبی درک کردند که مشارکت فرهنگی یعنی استفاده همه آنها از منابع فرهنگی، منابع فرهنگی که شامل مجموع کالا و اشیای در دسترس است که در مدرسه وجود دارد و انجام فعالیتهای فرهنگی را ممکن یا تسهیل می‌کند؛ و معتقدند که برای بالا بردن سرمایه فرهنگی خود نیازمند مشارکت در فعالیتهای فرهنگی و استفاده از محصولات و تولیدات فرهنگی هستند که این‌ها باعث ارتقاء سرمایه فرهنگی آنها در سه بعد سرمایه فرهنگی خواهند شد و مبرهن است که مشارکت و استفاده از محصولات فرهنگی موجب یادگیری اجتماعی می‌شود. دانش‌آموزان برای یادگیری اجتماعی بایستی قدم به عرصه فرهنگ بگذارند به همین خاطر از یک‌سو با گرایش‌ها و ارزش‌های اجتماعی و از سوی دیگر با کالاهای فرهنگی سروکار دارند. با توجه به نتایج فرضیه می‌توان گفت دانش‌آموزان در ذهن خود نوعی احساس آمادگی و برخورداری از دانش و اطلاعات و توانایی برای شرکت در فعالیتهای فرهنگی داشته باشند.

با توجه به نتایج جدول (۱۰) مربوط به فرضیه‌های فرعی می‌توان گفت: از آن جایی که فعالیتهای مذهبی شامل انجام اعمال مذهبی و شرکت در مجامع مذهبی (اعم از عزرداری و مولودی)، شرکت در مجالس سخنرانی دینی، شرکت در جلسات دعا و ذکر، رفتن به جلسه قرآن، شرکت در نماز جماعت و... می‌باشد. لذا از آن جایی که کشور ایران یک کشور اسلامی است بدیهی است که فرهنگ حاکم بر جامعه نیز یک فرهنگ دینی می‌باشد و بیشتر فعالیتهای آن با توجه به ارزش‌ها و عناصر فرهنگ دینی و ملی در جامعه شکل می‌گیرد؛ که این فعالیتهای مذهبی باعث ارتقاء سرمایه فرهنگی می‌شود. سرمایه فرهنگی فرد یا خانواده دانش‌آموز می‌تواند سبب ایجاد برخی سبک‌های زندگی شود و سبک زندگی نیز می‌تواند در جهت افزایش سرمایه فرهنگی باشد. این رابطه برای نظام‌های اجتماعی جدید که یکی از راه‌های

اساسی تحرک در آنها موفقیت تحصیلی است بسیار اهمیت دارد و فعالیت‌های مذهبی عامل محرک و ایجاد توسعه یا افزایش شکل‌گیری رفتارهای مصرفی فرهنگی می‌شود. دانش‌آموز مشتاق است در فعالیت‌های موسیقی، خط و نقاشی، ورزش و زبان خارجی شرکت می‌کند و این‌ها جزء ثروت بیرونی دانش‌آموز تلقی شده و به عنوان بخش جدایی‌ناپذیری از فرد در می‌آید و جزء توانایی‌های بالقوه‌ی فرد شده و در او تثبیت می‌شود. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش امیراحمدی و همکاران (۱۳۹۵)، عیوضی (۱۳۹۱)، آخوندی (۱۳۸۴) که به تأثیر معنادار میزان مشارکت دانش‌آموزان در بعدهای مذهبی در فعالیت‌های فرهنگی پی برده بودند همراستایی دارد.

یکی از بدیهی‌ترین و عینی‌ترین اشکال سرمایه فرهنگی، مصرف کالاهای مختلف فرهنگی در میان اقشار مختلف جامعه است که خود می‌تواند تابعی از متغیرهای گوناگون فردی و اجتماعی قرار گیرد. سرمایه فرهنگی عینیت یافته دانش‌آموز اشیای مادی، رسانه‌ها نظیر نوشتن، نقاشی و ابزار نظایر آن و بطور کلی در ماهیت آن قابل انتقال است. لذا کالاهای فرهنگی مذهبی را هم می‌توان به صورت مادی اختصاص داد که منجر به سرمایه اقتصادی می‌شود هم به صورت نهادی که منجر به سرمایه فرهنگی می‌شود. یافته‌های این پژوهش با پژوهش‌های امیر احمدی و همکاران (۱۳۹۵)، لایتون و همکاران (۲۰۱۱) همراستایی دارد. مشارکت در فعالیت‌های مذهبی منجر به اخذ مدرک و مدارج فرهنگی - مذهبی شده که اخذ این مدارک و مدارج هم از نظر قانونی و هم از نظر عرفی به فرد ارزش اجتماعی می‌بخشند و کسب این مدارک و مدارج با کمک ضوابط اجتماعی برای افراد کسب موفقیت می‌کند و دانش‌آموزان از این طریق موفق به کسب عناوین می‌شوند. یافته‌های این پژوهش با پژوهش‌های امیر احمدی و همکاران (۱۳۹۵)، لایتون و همکاران (۲۰۱۱) همراستایی دارد. از طرفی هر چقدر دانش‌آموز در فعالیت‌های علمی آموزشی بیشتر مشارکت کند و تجربه اندوزی کند سرمایه فرهنگی تجسم یافته وی ارتقاء پیدا می‌کند. این فعالیت‌ها جزء از وجود فرد شده و

در او تثبیت شده و این فعالیت‌ها و اعمال عادت گونه شده که مدام تکرار می‌شود و در وجود فرد عجین شده است. در تبیین و تفسیر این فرضیه باید گفت شرکت در مجامعی چون انجمن‌های علمی فرهنگی، بسیج، تشکل‌ها و احزاب سیاسی عینیت پیدا می‌کند و از طرفی دیگر می‌توان این‌ها را هم به طور مادی تملک در آورد و باعث تولید فکر، تولید معیار، بازتولید سلاقی و ارزش‌ها شد. در تبیین و تفسیر این فرضیه باید گفت بین فعالیت‌های علمی - آموزشی با ارتقاء سرمایه فرهنگی ارتباط وجود دارد که با مشارکت در فعالیت‌های علمی - آموزشی فرد برای خود کسب عنوان می‌کند و هم از نظر قانونی و هم از نظر عرفی برای خود ایجاد ارزش می‌کند که این نوع سرمایه دانش‌آموز قابل انتقال به دیگری نمی‌باشد و مختص به خود دانش‌آموز است، که این فعالیت‌های هنری تخیل و تجسم خمیرمایه اصلی آن است که ذاتی می‌باشد و در طول زمان این فعالیت‌ها در دانش‌آموز مجسم می‌شود و به صورت عادت و الگو در وجود شخص به وجود می‌آید؛ که این فعالیت هنری در ذات خود دانش‌آموز می‌باشد و قابل انتقال نیست. این ذات هنری در وجود دانش‌آموز به صورت بالقوه وجود دارد که باید به بالفعل تبدیل شود. وقتی که فعالیت‌های هنری در بخش تجسم یافته و عینیت یافته شکل می‌گیرد و تمامی فعالیت‌های هنری دانش‌آموز در این مرحله به اجرا در می‌آید که در قبال اجرای این فعالیت‌ها مدرکی کسب می‌کند یا در فضاهای دیگر معروف شده که این سبب شاخص شدن و کسب معروفیت وی شده و باعث ارتقاء سرمایه فرهنگی دانش‌آموز می‌شود.

تحقیقی که صرفاً در بعد فعالیت‌های هنری انجام شده باشد یافت نشد که بتوان با این فرضیه‌ها (۷-۸-۹) مورد مقایسه قرار داد اما در حالت کلی می‌توان گفت که در این بعد با پژوهش بیگیان (۱۳۹۶) و شاه‌محمدی و همکاران (۱۳۹۵) همراستایی دارد. در تبیین و تفسیر این فرضیه باید گفت کسب مدارک و مدارج ورزشی که قابل انتقال به دیگری نیست باعث می‌شود که دانش‌آموز از این مدارک جهت شرکت در کارگاه‌ها و در جامعه استفاده کند. در این نوع سرمایه به مدارک مستقل از مهارت‌های خاص یا پاداشی

- آموزش رسمی (توسط دانش‌آموزان مقاطع بالاتر، مراکز سازمان یافته و تخصصی)

- آموزش غیررسمی (تدریس خصوصی در منزل، کار اضافه بر سازمان خانواده)

- افزایش مکانیسم‌های جدید آموزشی: این مکانیسم‌ها افراد را برای ادامه تحصیلات و داشتن مدارک دانشگاهی با اعتبارات جهانی تشویق و ترغیب می‌نماید، این گرایش سبب مهاجرت‌های تحصیلی به خارج از کشور شده و در بسیاری از موارد کسب مدارک دانشگاهی از کشورهای غربی، خود نوعی از برتری فرهنگی را برای افراد ارمغان می‌آورد و تحصیل در خارج از کشور و مدرک دانشگاهی خارجی هر دو باعث ارتقاء سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان در جوامع خودشان می‌شود.

منابع

بابایی فرد، اسدالله (۱۳۸۹). توسعه فرهنگی و توسعه اجتماعی در ایران، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی. باینگانی، بهمن، کاظمی، علی (۱۳۸۹). بررسی مبانی تئوریک مفهوم سرمایه فرهنگی، فصلنامه مطالعات فرهنگی دانشگاه تهران.

بورديو، پیر (۱۳۸۶). ذوق هنری و سرمایه فرهنگی، ترجمه لیلی مصطفوی، فصلنامه فرهنگ، شماره ۳۰.

بیگیان، بتول (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین مشارکت دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه اول شهرستان لنجان در فعالیت‌های فرهنگی و هنری با پیشگیری از گرایش آنان به الگوها و ارزش‌های غربی در سال ۹۶-۹۵. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته امور فرهنگی - مدیریت امور فرهنگی دانشگاه آزاد خوراسگان.

پوریوسفی، حمید و بهاری حبیبه (۱۳۸۸). بررسی عوامل اجتماعی موثر بر میزان مشارکت زنان در سازمان‌های غیردولتی در ۲۹-شهر تبریز، مجله جامعه‌شناسی معاصر. تمنا، سعید و صیدی، سمیه (۱۳۹۵). رابطه سرمایه فرهنگی و سرمایه اجتماعی با میزان آگاهی دانشجویان از

که در بردارند به عنوان ارزش منزلی مهم نگریده می‌شود که در تملک و کنترل نخبگان قرار می‌گیرد تا از این طریق دانش‌آموزان بتوانند به موقعیت‌های پرمزالت‌تر که پیش روی آنان است دست یابند.

لذا با توجه به یافته‌های تحقیق پیشنهادهای ارائه می‌گردد:
- تقویت و تحکیم تعاملات درون خانوادگی: افزایش در هویت دینی دانش‌آموزان را به دنبال خواهد داشت. تقویت تعاملات بین والدین، معلمان و دانش‌آموزان نقش پررنگی در افزایش تعهد نسبت به فعالیت‌های مذهبی و افزایش هویت دینی دانش‌آموزان دارد؛ بنابراین با توجه به اهمیت سرمایه فرهنگی و ارتقاء آن، ترویج فعالیت‌های مذهبی در مدرسه از الویت بالایی برخوردار است.

- اجرای مراسم آیینی و مشارکت فرد در مناسک و مراسم، تأثیر مهمی در درونی کردن شناسایی جمعی دارد. به این معنا که به این دانش‌آموز، احساس تعلق داشتن و جزئی از کل اجتماع بودن دست می‌دهد.

- برگزاری مناسک مذهبی در مدرسه سبب تقویت و ارتقاء سرمایه فرهنگی دانش‌آموز می‌شود.

- تعلق و اعتمادنسبت به مدرسه می‌تواند منجر به: تعلق، اعتماد و در نتیجه تعهد به جامعه بزرگتر و نسبت به اجتماع دینی مسلمانان شود. به علاوه این تعاملات مثبت و قوی در مدرسه، باعث افزایش مشارکت دینی دانش‌آموزان می‌شود و از این طریق منجر به ارتقای ارزیابی مثبت مذهبی از خود و تعلق و تعهد بیشتر نسبت به اجتماع دینی و جامعه مسلمانان خواهد شد.

- یکی از شاخص‌های ارتقاء سرمایه فرهنگی شاخص آموزش سایه یا آموزش فوق برنامه درسی و هنری است. آموزش سایه اصطلاحی است که اشاره به آموزش‌های مکمل در نظام آموزشی یا بودجه خصوصی و خارج از درس مدرسه دارد. آموزش و پرورش سایه یک پدیده جهانی است که در پی مشارکت‌های جهانی روی داده است. این مشارکت در ۱۰ تا بیش از ۸۰ درصد در نظام آموزشی تمامی کشورهای جهان وجود دارد. آموزش سایه به اشکال مختلف دیده می‌شود:

- فرهنگ دانشگاهی، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی.
- راد، فیروز، امین مظفری، فاروق و فتاح سلمان‌زاده مظلومی (۱۳۹۰). بررسی رابطه سرمایه فرهنگی با هوش فرهنگی مدیران دبیرستان‌های تبریز، مطالعات جامعه‌شناسی. رجب‌زاده، احمد (۱۳۸۱). رفتارهای فرهنگی ایرانیان، دفتر طرح‌های ملی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- رستمی، گلشن، بنی‌فاطمه، حسین و محمدباقر علیزاده اقدم (۱۳۸۹). بررسی رابطه سرمایه فرهنگی با میزان مشارکت اجتماعی در بین دبیران زن شاغل در آموزش و پرورش شهر میاندوآب، مطالعات جامعه‌شناسی.
- زرنندی، مرجان، نوروزی، میلاد، شریفی، احسان (۱۳۹۵). تبیین جامعه‌شناختی رابطه‌ی سرمایه اجتماعی شهروندان با نگرش به سوء مصرف مواد مخدر، همایش ملی پیشگیری از اعتیاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهین شهر.
- سپهرنیا، رزیتا (۱۳۸۹). نقش سرمایه فرهنگی در مدیریت فرهنگی کشور، همایش نقش و جایگاه نوآوری در مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی.
- شارع‌پور، محمود؛ خوش‌فکر، غلامرضا (۱۳۸۱). رابطه سرمایه فرهنگی، هویت اجتماعی جوانان، مطالعه مروری شهر تهران، فصلنامه علوم اجتماعی.
- شارع‌پور، محمود (۱۳۸۳). سرمایه اجتماعی، تهران، انتشارات کویر.
- صادقی‌نیا، ابوالفضل؛ حاجیانی، ابراهیم (۱۳۹۶). تحلیل اثربخشی فعالیت‌های فرهنگی (مطالعه موردی: سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری مشهد، راهبرد اجتماعی فرهنگی. طهماسبی، سوسن (۱۳۸۰). الگوهای مشارکت اجتماعی در ایران، ترجمه مرجان ذکایی، مدیریت شهری.
- کدیور، پروین (۱۳۹۰). روان‌شناسی تربیتی، تهران: انتشارات سمت.
- لیبی، محمد مهدی (۱۳۹۳). خانواده در قرن بیست و یکم، تهران: نشر علم.
- ملاحسنی، حسین (۱۳۸۱). بررسی رابطه بین میزان سرمایه اجتماعی و نوع دینداری در بین دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان در استان گلستان (علی‌آباد گنبد) در سال ۱۳۸۱، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- ملایی، مجتبی و اسکافی، مریم (۱۳۹۵). تحلیل کیفی مشارکت به روش مثلث‌سازی (مطالعه موردی: مشارکت شهرداری مشهد با سازمان‌های مردم‌نهاد)، مطالعات فرهنگ اجتماعی.
- میرجلالی، حسین (۱۳۸۶). بررسی نقش سرمایه فرهنگی در مهندسی فرهنگی، مهندسی فرهنگی، سال ۲، شماره ۱۲.
- نوابخش، مهرداد و اسمی‌جوشقانی، زهرا (۱۳۹۱). عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر میزان مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های دانش‌آموزی، مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران.
- نیزی، محسن (۱۳۸۱). تبیین موانع مشارکت اجتماعی شهر کاشان سال ۱۳۸۰، پایان‌نامه دکتری جامعه‌شناسی اصفهان: دانشگاه اصفهان.
- Escobedo, P, Allem, J, Baezconde-Garbanati, L & Unger, J (2018). Cultural values associated with substance use among Hispanic emerging adults in Southern California. *Journal of addictive behaviors*.
- Foster, T. A (2013). An exploration of academic resilience among rural students living in poverty, unpublished doctoral dissertation, School of Education, Piedmont College.
- Greenfield, B, Venner, K, Tonigan, J, Honeystewa, M, Hubbell, H & Bluehorse, D (2018). Low rates of alcohol and tobacco use, strong cultural ties for Native American college students in the Southwest. *Journal of addictive behaviors*.
- Harker, R (1990). Education and Cultural Capital. in Harker, R, Mahar, C. Wilkes, C (eds). *An Introduction to the Work of Pierre Bourdieu: The Practice of Theory*, Macmillan Press, London.
- Martin, A (2009). Academic resilience and academic buoyancy: Multidimensional and hierarchical conceptual of causes. *Correlates and*

Educational psychology.

Yunlu, D & Clapp-Smith, R (2014). Metacognition, cultural psychological capital and motivational cultural intelligence. Cross Cultural Management.

cognate constructs. Oxford review of Education.

Martin, A. J. Colmar, S. H, Davey, L. A & Marsh, H. W (2010). Longitudinal modeling of academic buoyancy and motivation: Do the- 5 Cs hold up over time? British journal of

یادداشت‌ها

[\]Boudieu

[†]Yunlu & Clapp-Smith

[‡]Harker

[€]embodied cultural capital

°objective cultural capital

[‡]institutionalized cultural capital

[¶]Foster

[^]Martin

[^]Bourdieu

[†]Escobedo

^{||}Greenfield